

СТАНОВИЩЕ

От професор д-р Ивайло Петров Въжаров, д.м
Началник МБАЛ – Варна към ВМА

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт; професионално направление 7.1. Медицина; по научна специалност „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.” за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване”, Катедра „Хигиена и епидемиология” и Общоболнични длъжности към Обща администрация на УМБАЛ „Света Марина” ЕАД, обявен в ДВ, бр. 8/28.01.2020 г.

Съгласно решение на Факултетния съвет на Факултет „Обществено здравеопазване” при МУ – Варна, вписано в протокол № 149/19.03.2020 г. и със заповед № Р-109-178 от 03.06. 2020 г. на Ректора на МУ – Варна, съм избран за външен член на Научно жури (НЖ) по процедура за заемане на академична длъжност „доцент” в МУ – Варна. На първото заседание на НЖ съм определен да изготвя становище относно конкурс, в който единствен кандидат е д-р **Лили Славчева Трифонова, д.м.**

Предоставените ми документи са съобразени със ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение и отговарят на изискванията за заемане на посочената длъжност. Няма установени процедурни нарушения.

Декларирам, че нямам конфликт на интереси с кандидата.

I КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ И КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ

Д-р Лили Славчева Трифонова завършва Медицински институт гр.Варна през 1987г.Започва работа като участъков лекар в Общинска болница гр.Търговище , впоследствие ординатор в III-то вътрешно отделение на същата болница.От 01.10.1990г. е клиничен ординатор по Вътрешни болести към Президиума на Медицинска Академия с база за обучение –Медицински Университет –Варна.

От месец ноември 1992г. след спечелване на конкурс до настоящия момент е диетолог на УМБАЛ”Св.Марина”- Варна.

Придобити специалности: През 1996г. -Вътрешни болести.
През 2004г.- Здравен мениджмънт
Икономически Университет-Варна

През 2006г. -Хранене и диететика.

II НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И НАУЧНИ ПРИНОСИ

През 2018г. Д-р Л.Трифенова след успешна защита на дисертационен труд на тема "Оптимизиране на клиничния подход и диетолечението при Глутенова ентеропатия", придобива ОНС „доктор” по специалност „Гастроентерология, Д-р Трифенова е предоставила за участие в конкурса следната научна продукция:

- дисертационен труд -1 бр
- автореферат – 1 броя;
- публикации, представени за присъждане на ОНС „доктор” – 3 броя;
- монографии – 1 брой
- книга на базата на дисертационен труд-1 бр
- статии в научни списания, включени в представената академична справка от МУ-Варна с рег. № 81/28.02.2020 г. –19,бр
- други научни публикации, извън тези от академичната справка – 12 броя;
- учебни пособия – 2 броя;
- доклади и постери представени на конгреси и конференции в страната и чужбина – 21 броя.

От всички публикации 35 отговарят на категорията „научноизследователска дейност”, като се изключват дисертационния труд и автореферата, публикациите представени за ОНС „доктор” и докладите от различни научни конференции.

От тези публикации 32 броя участват като доказателствен материал в електронната справка на НАЦИД за изпълнение на минималните изисквания на заемане на АД „доцент”, съгласно ЗРАСРБ от 2018 г.

- Пълнотекстови публикации в научни издания, реферирани или индексирани в световна база данни-5бр.на английски език
- Пълнотекстови публикации в нереперирани списания с научно рецензиране и редактиране - 26 бр.

Представените от кандидата публикации за участие в конкурса, като брой и категории, напълно съответстват на препоръчителните количествени критерии за заемане на АД „доцент” приети в МУ-Варна.

От представени 35 научни публикации в 18 д-р Трифенова е единствен или първи автор (51.43%), в 2 от статиите е втори автор (5.71%), а трети или последващ автор е в 15 публикации, което представлява 42.86% от общия брой. Този факт подчертава водещата роля на кандидата в представените научни разработки.

-Брой на цитиранията

В изготвената академична справка от МУ – Варна с рег. № 121/24.03.2020 г. се вижда, че д-р Трифенова е цитирана или рецензирана 8 ПЪТИ:

- цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране – 6 цитирания, (Д12);
- рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране – 2 рецензии, (Д10).

III. ХАРАКТЕРИСТИКА И ПРИНОСИ НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

Научните публикации на д-р Трифонова обхващат областите:

1. Глутенова ентеропатия - клинични особености, патогенетични механизми, диагностични критерии, диетолечение, мониторинг и диетично обучение на пациентите” (статии А1-1, Г6-1);

➤ **.Глутен свързани нарушения и безглутенова диета
Съвременни насоки-В-3-1**

Авторската монография е първото у нас ръководство, обхващащо всички аспекти на свързаните с глутен нарушения.Задълбочено и с разбиране са разгледани въпросите на епидемиологията, най-новите научни виждания за патогенезата, генетичната предиспозиция, клиничната изява, трудностите в диагностиката и разграничаването на отделните глутен свързани състояния. Разгледани са и най-новите имунологични маркери, с цел отдиференцирането на сходните и припокриващи се клинични презентации. Изтъкната е ролята на хисто-морфологичното изследване като все още „ златен стандарт” за потвърждение на диагнозата при някои от заболяванията.Подчертана е ролята на генетичните тестове,-кога да се използват и в кои случаи да се разчита на тях. Анализирана е връзката на глутеновата ентеропатия с другите имуномедиирани заболявания.

За първи път в България се предоставят практически насоки за адекватно безглутеново хранене.Специално внимание е обърнато на глутен свързаните нарушения в детска възраст , както и оценка на нутритивния им статус.

За първи път са представени и други нарушения от спектъра на глутен-свързаните нарушения като: глутенова чувствителност, алергия към пшеница,Бекерова астма,различните видове не IgE медиирани алергични разстройствакато: еозинофилен езофагит, еозинофилен гастроентерит и колит.

За първи път се разглежда подробно един нов член от групата на глутен-свързаните нарушения-глутенова чувствителност (интолеранс), нейните нови патогенетични механизми и ролята на други молекули като ферментируемите олигозахариди, монозахариди и полиоли (FODMAPs), пшенични амилазни трипсинови инхибитори, аглутинини от пшеничен зародиш, екзорфини, като възможни „кандидати” за отключване на заболяването.

Разгледани са и най-новите не диетични средства и техните патогенетични механизми като евентуални бъдещи предизвикателства в лечението и управлението на глутен свързаните разстройства.

➤ **Глутинова ентеропатия Научни факти и реални доказателства-Г- 6-1**

Книгата на база защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” представя най-новите научни факти, свързани с патогенезата на едно от най-разпространените аутоимунни чревни разстройства, особено при възрастни, лесно пренебрегвана от много клиницисти.

Подробно е разгледана и онагледена ролята на микробиома в патогенезата на Глутиновата ентеропатия. Набелязани са стратегии за идентифицирането на бактериите причинители на целиакия, което да предостави възможност за модулиране на микробиома в червата като терапевтичен и превантивен подход. Посочени са и хематологичните промени, понякога единствената проява на болестта.

Реалните доказателства в тази книга са подкрепени от дългогодишният клиничен опит и задълбочено изследване на автора с немалка група пациенти – общо 134 на бр. анализирани по демографски клиничко-лабораторни, имунологични и хистоморфологични показатели.

За първи път в България е извършена цялостна характеристика на възрастни пациенти с глутинова ентеропатия.

За първи път се предлага комплексен подход за ранна диагностика и са предложени стратегии за своеобразен скрининг на пациенти в доболничната помощ.

За първи път са разработени въпросници за изследване на хранителния статус на пациентите, извършена е оценка на факторите влияещи върху качеството на живот и е разработена диетична стратегия за мониторинг, обучение и образование на пациентите с глутинова ентеропатия.

➤ **Глутинова ентеропатия и съпътстващи заболявания (статии Г 6 ; Г 7-1, 7-4, 8-14, Г 8-1, Г8-2, Г 8-14, Г 8-15, Г 8-16);**

Клиничният спектър на Глутиновата ентеропатия е забележително разнообразен и заболяването може да засегне много екстраинтестинални органи и системи, включително и черния дроб. Чернодробната дисфункция, която се проявява при пациенти с Глутинова ентеропатия, варира от асимптомно повишение на чернодробните ензими или неспецифичен реактивен хепатит (криптогенни чернодробни нарушения) до хронично чернодробно заболяване. Хистологичните промени и чернодробните ензими значително се променят след лечение с Безглутинова диета.

В статията са описани общо 8 пациента подложени на безглутенова диета(БГД), за период от 6 месеца.Нивата на чернодробните ензими намаляват при всички пациенти до нормални стойности на фона на строга БГД.Изведени са теоретични и практико-приложни изводи:

На вниманието на клиницистите и общопрактикуващите лекари са предоставени ясни практически насоки, за поведение при неповлияващата се хипертрансаминаземия с цел да се насочат към диагнозата глутенова ентеропатия при отсъствие на друга причина за чернодробна дисфункция

➤ **Бременност и глутенова ентеропатия” (статия Г8-6)**

Репродуктивните разстройства могат да бъдат първите , а понякога и единствените симптоми при глутенова ентеропатия.В статията са посочени най-честите нарушения по време на бременност-тежка желязо-дефицитна анемия, спонтанни аборти,раждане на деца с по-нисък ръст и тегло.Направен е анализ на храненето в пренаталния период и са дадени конкретни насоки за добър хранителен статус по време на бременност и кърмене, споделен е и собствен опит

➤ **Безглутенова диета и влиянието и върху качеството на живот (статии А-1, В-3, Г-6, Г7-3, Г8-20, Г8-22);**

В статиите са избрани и обобщени някои от коментарите направени от пациентите по време на амбулаторни посещения като пример за най-трудните ситуации, в които са изпадали и са анализирани , техните възприятия и тревоги.За първи път в България са предложени стратегии за справяне с влошеното качество на живот при тези пациенти.Разгледана е целевата терапевтична интервенция от страна на обучени специалисти,която да подобри безглутеновото придържане и да засили психологическото благополучие на пациентите с ГЕ.

➤ **Хронични чернодробни болести с вирусна и неверусна етиология” (статии Г 14, 15, 16, 21);**

Токсичен холестатичен хепатит, индуциран с ацитретин при пациент с псориазис-клиничен случай

В статията са изведени изводи свързани с подходящ подбор на пациенти, внимателна оценка по отношение полза/риск, при лекувани с Ацитретин, с оглед мониторирането на аминотрансферазите, холестазиите ензими

➤ **Антиоксиданти, диета, превенция**

В статиите са направени задълбочени изследвания върху водолази, подложени на повишено съпротивление при дишане, студовото въздействие, високо парциално налягане на кислорода и други физиологични промени, съпътстващи водолазните спускания и

провокиращи оксидативен стрес. Дадени са препоръки за включване на свежи плодове и зеленчуци в дневния порцион на при водолазните спускания с цел повишаване на антиоксидантната защита.

➤ **Ентерално хранене, функционални храни, проблеми на диетичното хранене в болнични заведения** (статии Г 8-3, 8-4, 8-5, 8-10, 8-11);

В статиите са изследвани пациенти лекувани на територията на УМБАЛ "Св.Марина" Варна " за период от 3 месеца и УМБАЛ " Царица Йоанна " -София, между 30-40 дни , на които е приложено лечение с пълнозърнести инстантни брашна. Установен е благоприятен терапевтичен ефект, липса на странични ефекти, както и несъвместимост с останалата лекарствена терапия

В поредица от статии е направен и задълбочен анализ на базата на изчислен химичен състав и енергийна стойност на най-често прилаганите диети. Чрез анкетно проучване са обследвани 105 медицински специалисти, относно реализираното диетично хранене. Посочени са пропуските , свързани с количеството и разнообразието на храните, недостатъчното включване на плодове и зеленчуци, мляко и месни продукти, основно свързан според 75% от анкетираните с недостатъчното финансово осигуряване.

➤ **ХРОНИЧНИ БЪБРЕЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ (ХБЗ), ДИАГНОСТИЧНИ КРИТЕРИИ, ДИЕТИЧНИ РЕЖИМИ, ОЦЕНКА НА ХРАНИТЕЛНИЯ СТАТУС И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ**

По последни данни 8.7% от световната популация страдат от ХБЗ с различна етиология. Диализните пациенти са подложени на загуба на аминокиселини, глюкоза и витамини. Пероралният прием на хранителни добавки разширява възможностите за лечение белтъчно-енергийната малнутриция. В статиите е направена оценка на хранителния статус, разработени са диагностични критерии , диетични режими , както и оценка на качеството на живот на пациентите провеждащи заместително лечение на бъбречната функция.

➤ **Храносмилателни ензими**

В една от статиите (Г8-8) е предложена съвременна концепция за състава, структурата и ролята на храносмилателните ензими за човешкото здраве. Използван е нов подход в класификацията им. Направена е обстойна характеристика на ензимите, като се изтъква ролята им в процесите на храносмилането.

➤ **Здравословно хранене като алтернатива на съвременния живот**

В статиите се засягат проблемите на наднорменото тегло затлъстяването, както и засилващата се тенденция на обездвижване и сред подрастващите, като са изработени концепции за справяне, предложения за конкретни диетични режими.

IV УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Д-р Трифонова започва своята преподавателска дейност през месец октомври 2015 г. като хоноруван асистент в катедрата по Пропедевтика на вътрешните болести със студенти III-ти курс Медицина.

От 2017г.редовен асистент по гастроентерология , хепатология и хранене към втора катедра по вътрешни болести със студенти V –ти курс – Медицина

От м.октомври 2017г. води лекционен курс по броматология на помощник фармацевти.,а от зимен семестър на 2019г. е лектор и екзаминатор по учебна дисциплина „Лечебно хранене“-дистанционно обучение на медицински сестри и акушерки в Медицински Университет-Варна, филиалите в гр-Шумен, Велико Търново и гр.Сливен, със средна учебна натовареност от 260 учебни часа, което е над възприетия норматив от 220 часа.

Предвид нейното участие в различни научни семинари, в лекционен курс на специализиращи лекари по специалност „Гастроентерология и хепатология“, както и в един национален научно-образователни проект „Аз успявам“, може да се заключи, че д-р Трифонова е преподавател с достатъчно висока учебна натовареност.

Включена е в изготвянето на учебни програми и тестове, активно участва в изпитни комисии на семестриални изпити,лектор е в курс за ВСД „Трансплантация на стволови клетки“.

Притежава сертификат за диагностика и лечение на „Затлъстяването“

Д-р Трифонова е научен консултант на д-р Петър Петров – докторант към II^{ра} вътрешна катедра, УС по нефрология и диализа.

V. ДИАГНОСТИЧНО-ЛЕЧЕБНА ДЕЙНОСТ

Видно от удостоверение №564/07.02.2020г кандидатът има трудов стаж 32 години, 2 месеца и 13 дни. Д-р Лили Трифонова, д.м е лекар с дългогодишна практика и значими научно-практически резултати в областта на храненето и диететиката , гастроентерологията и хепатологията, участва активно в лечебно-диагностичната и консултативна дейност на клиниката по Гастроентерология, хепатология и хранене от 1992г. до настоящия момент.

Участвала е като съизследовател в 4 клинични изпитания на медикаменти за лечение на хепатит В и проследяване на пациентите с циротична преустройство на черния дроб, лечение на панкреасна недостатъчност с ензимни препарати, панкреатолитични ензими при лечение на деца с муковисцидоза.

VI. УЧАСТИЕ В НАУЧНИ ДРУЖЕСТВА

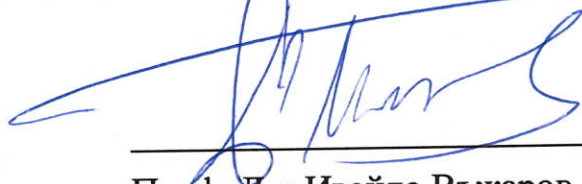
Член на Научното дружество по хранене и диететика, Научното дружество по гастроентерология и хепатология, БЛС, Съюз на учените в България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

От представените до тук данни, смятам, че лечебно-диагностичната, изследователска и учебно-преподавателска дейност са над минималните изисквания за заемане на АД "Доцент". Уверено смятам, че д-р Лили Славчева Трифонова, д.м е изявен специалист със задълбочена теоретична подготовка, голям практически опит и научни интереси.

Предлагам на Уважаемото жури да гласуват положително и да се присъди академична длъжност „доцент” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина; по научна специалност „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.” на ас. д-р Лили Славчева Трофонова, д.м.

16.07.2020г.

Проф. Д-р Ивайло Въжаров, д.м